

OBXECTIVOS DA MATERIA PARA O CURSO 2007- 08

Antes de falar dos obxectivos xerais do estudo do canto, é conveniente aclarar certos aspectos físicos e fisiolóxicos que o alumno debe de ter en conta.

A voz é a consecuencia da adaptación e asociación de distintos órganos do corpo humano, que posuían funcións independentes e preferentes á fonación. Non existe ningunha parte do noso corpo dedicada unicamente á produción do son. Por exemplo: As cordas vocais impiden o acceso ás vías respiratorias de obxectos estraños a elas; a lingua, cavidade bucal, faringe, etc, teñen como finalidade principal funcións de tipo respiratorio e dixestivo. A unión de todos estes órganos será o que propicie a produción do son. Como consecuencia do exposto, poderíase tomar como **obxectivos xenerais** da materia:

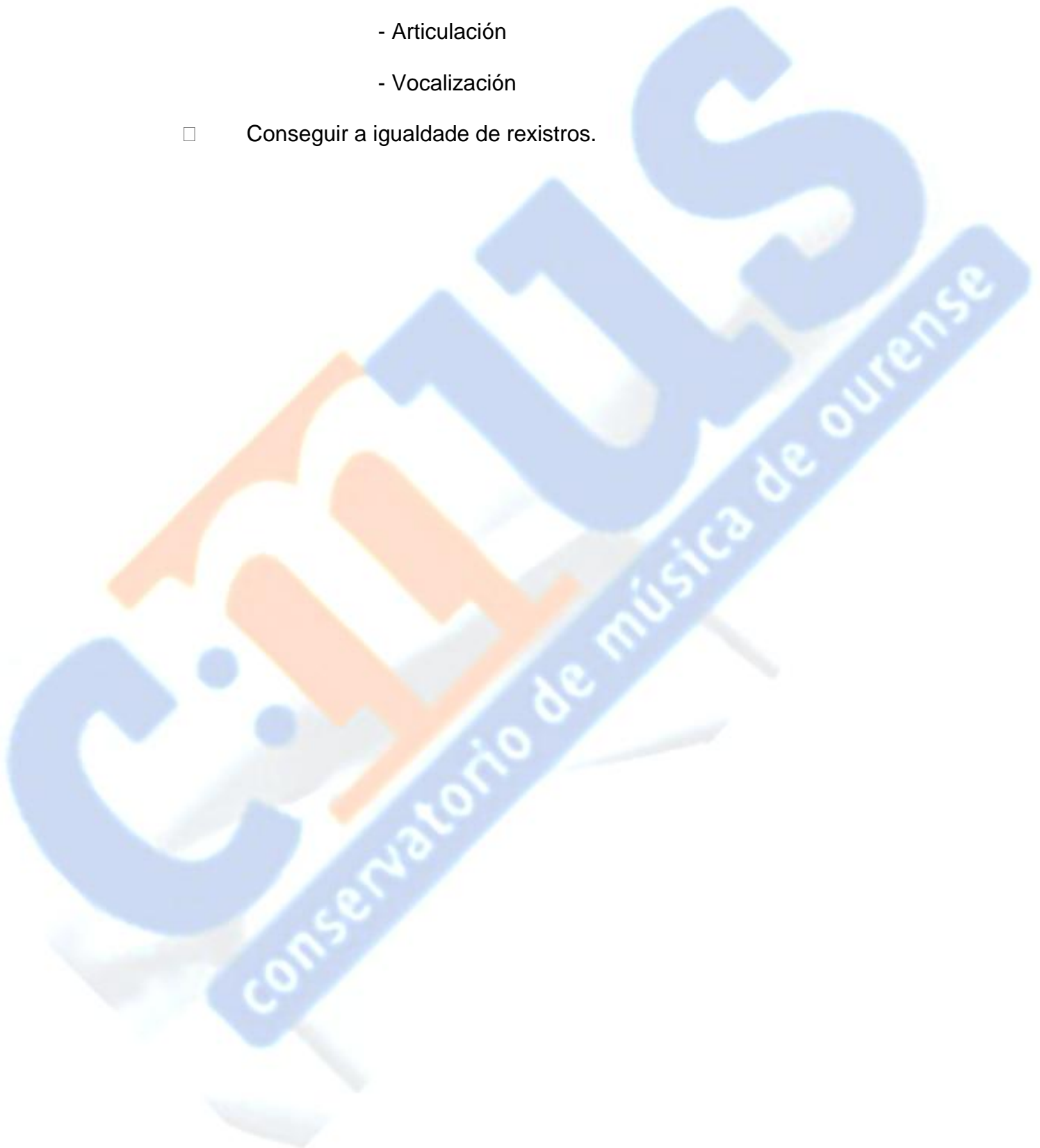
- o dominio progresivo da técnica vocal por medio dos órganos que inflúen na fonación.
- participación do alumno en actividades organizadas polo Centro.
- É importante que o alumno tome contacto co público (pódese entender como público o cantar diante dos seus propios compañeiros) para mellor desenvolvemento das facultades interpretativas e conseguir por medio disto chegar á perda do medo escénico. Isto levará a cabo por medio da organización de concertos pedagóxicos.

Dentro destes obxectivos xerais existen unha serie de obxectivos **específicos** que son os seguintes:

- O dominio da técnica vocal pódese ir conseguindo traballando os seguintes aspectos:

- Respiración
- Relaxación laríngea
- Impostación
- Articulación
- Vocalización

□ Conseguir a igualdade de rexistros.

OBXECTIVOS XERAIS

As ensinanzas de canto dos estudos profesionais de música terán como obxectivo contribuír a desenvolver no alumnado as seguintes capacidades:

- a) Demostrar un control suficiente do aire mediante a respiración diafragmática que posibilite unha correcta emisión, afinación e articulación da voz.
- b) Coñecer as características e posibilidades da propia voz (extensión, timbre, flexibilidade, calidades expresivas, etc.) e saber utilízalas correctamente na interpretación.
- c) Empregar a fonética adecuada en relación co idioma cantado e unha dicción que faga intelixible o texto.
- d) Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- e) Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación coa voz.
- f) Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos dunha dificultade adecuada a este nivel.

OBXECTIVOS POR CURSOS

Primeiro curso

Específicos:

1. Conseguir un dominio progresivo da técnica vocal.

- Respiración.
- Relaxación laríngea.
- Impostación.
- Articulación.
- Vocalización.

2. Paso da voz: Igualdade en todos os rexistros.

Operativos:

Exercicios destinados á consecución dos obxectivos específicos.

Segundo curso

- Continuación dos obxectivos do primeiro curso, é dicir:
 - control da respiración
 - relaxación laríngea
 - procura de resonancias por medio da "m" ou consonante apropiada para cada alumno
 - principios de impostación
 - traballo da articulación
 - traballo do rexistro central
 - vocalizaciónes destinadas á igualdade no rexistro central.

Establécese como requisito mínimo indispensable que o alumno participe nun concerto coa interpretación dunha ou varias obras en público.

Terceiro curso

- Control claro da columna de aire
- Control do rexistro medio
- Extensión do rexistro cara a graves e agudos
- Principios de interpretación
- Traballo máis amplo dos puntos anteriormente citados

Establécese como requisito mínimo indispensable que o alumno participe nun concerto coa interpretación dunha ou varias obras en público.

Cuarto curso

O enfoque didáctico segue a mesma liña que os anteriores cursos, pois se trata de perfeccionar aos poucos a técnica vocal e a consecución con iso dunha boa interpretación.

- A isto hai que engadir o traballo de obras de conxunto, dúos, trios, cuartetos, creación dun pequeno grupo de cámara para que empecen a entender a importancia de conjuntar voces.
- Explicación dos distintos estilos musicais para unha mellor interpretación.

Establécese como requisito mínimo indispensable que o alumno participe nun concerto coa interpretación dunha ou varias obras en público.

LOGSE

3º CICLO

Primeiro curso

- Dominio de todo o rexistro, tanto en agudos como en graves.
- Claridade nas articulacións (ligados, picados, claridade na interpretación da melodía, etc.)
- Traballo de vocalizacións de elevada dificultade incluíndo no exercicio distintos tipos de articulación.
- Continuación do traballo dos cursos anteriores.

Establécese como requisito mínimo indispensable que o alumno participe nun concerto coa interpretación dunha ou varias obras en público.

Segundo curso

- Coñecemento claro de todos os conceptos inculcados nos cursos anteriores.
- Preparación dun repertorio de concerto adecuado ás características vocais do alumno, que inclúa todas as dificultades propias da carreira.

Establécese como requisito mínimo indispensable que o alumno participe nun concerto coa interpretación dunha ou varias obras en público.

IDIOMAS APLICADOS AO CANTO

Introdución

O canto é a única disciplina musical que está indisolublemente ligada

a outras disciplinas artísticas a través dun dos medios primordiais de comunicación e expresión: a palabra. O texto está na orixe mesma de toda música cantada, ata o punto de que os comezos da literatura musical deben ir procurarse nas primeiras testemuñas que se conservan de cerimoniais relixiosas e de lírica popular, que se compuxeron para seren cantadas.

O patrimonio vocal acumulado a partir de tan remotas orixes é dunha incalculable riqueza, que se pode cuantificar partindo do dato de que a música puramente instrumental –cuxo protagonismo se incrementou ao longo dos séculos– ten a súa orixe mesmo na tradición vocal, na necesidade, tan antiga como a música mesma, de acompañar o canto monódico, individual ou plural, e, máis tardiamente, no uso de duplicar as voces no canto polifónico, do que rematará independizándose, dando lugar así

a novas e importantísimas formas de arte sonora.

Posto que texto e música están indisolublemente unidos desde a súa orixe na música cantada, a especialidade de canto debe incluír unha materia destinada á aprendizaxe dos principais idiomas que son de uso corrente na música vocal, como o latín, o italiano, o francés, o alemán, o inglés, o ruso, etc., ademais das linguas oficiais do Estado. Antes de transmitir unha mensaxe é preciso comprendela para, deseguido, achegarlla de xeito intelixible ao suxeito receptor, que neste caso é o oínte, o público en xeral. Xa que logo, temos dunha parte a necesidade ineludible de entender un texto para o poder comunicar con pleno sentido, e doutra parte a obriga non menos perentoria de “dicir” ese texto de xeito correcto canto á súa articulación, pronuncia e acentuación. A este respecto cómpresinalar a importancia que algúns fonemas posúen, no relativo á súa específica sonoridade, para provocar certos efectos musicais: a pura sonoridade de certos fonemas pode influír decisivamente na expresión.

Como complemento aos obxectivos puramente prácticos da materia, serán moi convenientes todos os coñecementos adicionais que se poidan adquirir en relación ao idioma e á cultura da que procede, tales como literatura, arte, etc. Non son coñecementos superfluos, senón que poden ser unha axuda valiosísima á hora de enriquecer unha interpretación. A aprendizaxe dun idioma aplicado ao canto é algo que debe ir á par dos estudos vocais, afondando sempre de igual xeito en ambas as direccións: o coñecemento do idioma debe acompañar sempre o progresivo

dominio da técnica vocal.

Obxectivos

- a) Coñecer ben a fonética dos idiomas de que se trate.
- b) Comprender todo tipo de mensaxes orais e escritas en calquera das linguas usuais no repertorio.
- c) Ler textos escritos dun nivel adecuado á capacidade do alumnado, dándolles o seu cabal sentido e unha adecuada expresión.
- d) Utilizar a lectura de textos para familiarizarse cos rexistros lingüísticos da lingua cotiá e da lingua literaria.
- e) Valorar a importancia da lingua dentro dun texto cantado.
- f) Apreciar a riqueza que supoñen as culturas e as súas linguaxes, concibidas, estas últimas, como outras tantas formas de codificar a experiencia e de facer posibles as relacións interpersoais.

Contidos

- Comprensión global de mensaxes orais.
- Reprodución e produción de mensaxes orais.
- Adestramento das destrezas fonéticas: articulación, emisión correcta, recoñecemento e diferenciación auditiva dos fonemas, pronuncia correcta, aplicación da fonética cantada, coñecemento das regras do sistema fonético-fonolóxico, etc.
- Utilización do repertorio individualizado para a adquisición e realización automatizada do sistema fonético-fonolóxico.
- Comprensión global dos textos poético-literarios e coñecemento do

seu contexto histórico, cultural e artístico.

— Análise fonética para diferenciar signos de forma autónoma.

Criterios de avaliación

1) Emitir correctamente breves contidos orais na lingua estudada. Este criterio serve para avaliar a capacidade de comprensión do alumnado no idioma estudado.

2) Ler de xeito autónomo un texto literario musical na lingua estudada. Este criterio pretende valorar a capacidade de relacionar os coñecementos do idioma co contido e tratamento musical.

3) Memorizar textos breves pertencentes a obras musicais. Este criterio avalía a capacidade de comprensión e relación do texto coa obra musical.

4) Transcribir e comentar foneticamente textos de partituras estudadas. Con este criterio preténdese comprobar a capacidade do alumnado para aplicar autonomamente os coñecementos fonéticos na interpretación musical.

5) Cantar de memoria pronunciando axeitadamente o texto das partituras do repertorio do alumnado. Este criterio avalía o dominio do alumnado en relación coas destrezas fonéticas adquiridas.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

A avaliación será continuada e formativa, adaptándose aos criterios establecidos na programación xeral do Centro e á normativa legal vixente. (Isto inclúe a realización dun exame especial aos alumnos que non asistan a clase durante o curso e teñan formalizada a matrícula como alumnos oficiais e soliciten devandito exame. A proba consistirá na realización de exercicios e interpretación de obras adecuadas ao nivel do curso correspondente, sendo o profesor o que marque as directrices de dita proba).

Para mellor desenvolvemento do alumno que asiches asiduamente a clase, periodicamente controlarase ao mesmo por medio da realización duns exercicios específicos para comprobar o bo funcionamento dos traballos realizados, adaptándose a as dificultades de cada curso.

- 1) Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución instrumental. Con este criterio preténdese avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a execución

instrumental e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.

2) Demostrar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.

3) Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.

4) Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio preténdese avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten no estudo.

5) Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquira o alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvoltura para abordar a improvisación no instrumento aplicando os coñecementos adquiridos.

6) Interpretar obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo. Trátase de avaliar o coñecemento que o alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar

os criterios estéticos correspondentes.

7) Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.

8) Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.

9) Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade de autocrítica.

10) Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madureza da súa personalidade artística.

METODOLOXÍA

Debido a que o estudo do canto lírico é un tema complexo pola diversidade vocal existente, pois non existen dúas voces iguais, isto crea problemas á hora de establecer unha metodoloxía determinada, a referencia a devandita metodoloxía será circunstancial en función das calidades e calidade vocal de cada alumno.

LOE

Primeiro curso

Realización de exercicios de respiración, relaxación e impostación, para ir educando progresivamente a voz.

Segundo curso

- Arias antigas que axudan a traballar os principios de impostación e interpretación. Pergolesi, Paisiello, Scarlatti, Vivaldi...
- Romanzas de teatro lírico español, preferentemente zarzuela dos inicios (século XVII)
- Cancións de concerto españolas de escasa dificultade, pero que axuden ao traballo da articulación. Rodrigo, Selectos, Altisent, Mompou...

Terceiro curso

A mesma liña de traballo que no curso anterior, pero incluíndo tamén o traballo do Lied, para empezar a entender os principios de interpretación. Schumann, Schubert, Brahms...

Arias de oratorio para tomar contacto con todos os estilos musicais existentes. Bach, Mendelson, Haydn.

Cuarto curso

- Traballo de arias de ópera do XIX
- Traballo de romanzas de zarzuela do XIX
- Traballo de oratorios
- Traballo máis profundo das obras de concerto españolas para mellor coñecemento dese estilo.
- Traballo de números de conxunto

LOGSE

3º CICLO

Primeiro curso

Continuación da liña do cuarto curso centrando o traballo na canción estranxeira para mellor coñecemento dese estilo e desenvolvemento das facultades interpretativas.

Segundo curso

Recopilación de obras de cursos anteriores para mellor análise de cada unha delas e distinción clara de cada un dos estilos, así como traballo de obras que abarquen todo o rexistro e de dificultade

interpretativa en función de cada tipo de voz tal e como quedaba exposto ao principio da metodoloxía..

PROGRAMACIÓN DA MATERIA DE CANTO

ÍNDICE

- Obxectivos do seminario para o curso 2007- 08
- Obxectivos xerais por graos
- Obxectivos por cursos
- Idiomas aplicados o canto
- Criterios de avaliación
- Metodoloxía
- Actividades
- Probas de acceso aos distintos cursos de grao medio.
- Programa para o curso 2007 –08

ACTIVIDADES

- Participación nos diversos concertos que realice o Conservatorio.
- Participación en actividades que se realicen en instalacións alleas ao Centro e que poidan xurdir ao longo do curso, como poden ser concertos en entidades culturais e institucións públicas ou privadas sen ánimo de lucro, que apoiem a boa formación dos alumnos ofrecendo os seus locais para un maior desenvolvemento profesional dos mesmos.
- Audición de todos os alumnos de canto no terceiro trimestre, tal e como se realizou en anos anteriores.
- Realización de intercambios con outros centros musicais.
- Como profesora da materia de Hixiene, "relaxación e educación vocal", e á vista dos excelentes resultados alcanzados no curso de Técnicas "de Relaxación" impartido polo Dr. D. Luís Miguel Mosquera Paans, considero moi interesante a realización doutro curso máis amplo, que sería a continuación dos realizados anteriormente , onde a primeira parte fose a nivel básico, e a segunda parte fose unha ampliación do mesmo, pois o gran interese mostrado polos alumnos participantes así o require. Para iso

proponse contar coa colaboración do especialista na materia o Dr. D. Luís Miguel Mosquera Paans.

- Asistencia a un ou varios concertos que o departamento considere interesantes para os alumnos, onde estes poidan gozar da música en vivo dándolles opción a presenciar concertos de nivel que non sería posible se o Conservatorio non puxese os medios indispensables (autobús para desprazamentos fóra da cidade)
- Realización dun curso de repertorio con D. Alejo Amoedo, Profesor de repertorio no Conservatorio Superior de Música de Vigo

PROBA DE ACCESO A PRIMEIRO CURSO DE GRAO MEDIO

- 1-
 - a) Realización e explicación dos distintos tipos de respiración.
 - b) Vocalizaciónes para ver o nivel de impostación, extensión vocal e cor de voz.
 - c) Tres leccións do método Vacajj
 - d) Arias antigas (Scarlatti, Händl, Caldara, Buononcini...)
 - e) Cancións españolas (J. Hidalgo, Manuel García, García Leoz, J. Rodrigo...)
- 2-
 - a) Exercicio teórico práctico para valorar os coñecementos propios do curso ao que o alumno tivese opción de incorporarse.
(Coñecementos de piano complementario, lingua italiana e linguaxe musical correspondentes ao segundo curso).

PROBA DE ACCESO A SEGUNDO DE GRAO MEDIO

Tendo en conta o absurdo que supón que un alumno de novo ingreso nesta materia, sen coñecementos previos sobre técnica vocal e historia e repertorio lírico, faga unha proba onde se lle esixan devanditos coñecementos, suxiro que dita proba consista na interpretación de dúas obras libremente elixidas polo alumno, sendo unha delas lírica, é dicir, un aria antiga. aria de ópera, romanza de zarzuela. lied ou canción española, e unha segunda parte na proba e a máis importante ao meu xuízo que consistiría nuns exercicios de vocalización para poder ver as calidades vocais que é o que realmente interesa.

PROBA DE ACCESO A TERCEIRO CURSO DE GRAO MEDIO

- 1-
 - a) Realización e explicación dos distintos tipos de respiración.
 - b) Vocalizaciónes para ver o nivel de impostación, extensión vocal e cor de voz.
 - c) Interpretación de tres obras de diferentes estilos (arias antigas, cancións españolas, lied, cancións italianas de cámara, canción francesa, etc.).
 - d) Tres leccións do método Vacajj.
- 2-
 - a) Exercicio teórico práctico para valorar os coñecementos propios do curso ao que o alumno tivese opción de incorporarse.
(Coñecementos de piano complementario, lingua italiana e linguaxe musical correspondentes ao primeiro curso).

PROBA DE ACCESO

CUARTO CURSO DE GRAO MEDIO

- 1-
 - a) Realización e explicación dos distintos tipos de respiración.
 - b) Vocalizaciónes para ver o nivel de impostación, extensión vocal e cor de voz.
 - c) Tres leccións do método Concone, op. 11
 - d) 1 aria de ópera (Mozart, Händl, Bellini...)
 - e) Cancións españolas (Mompou, Montsalvadge, Toldrá...)
- 2-
 - a) Exercicio teórico práctico para valorar os coñecementos propios do curso ao que o alumno tivese opción de incorporarse. (Coñecementos de piano complementario, lingua alemá e harmonía correspondentes ao primeiro curso do segundo ciclo).

PROBA DE ACCESO

QUINTO CURSO DE GRAO MEDIO

- 1- a) Realización e explicación dos distintos tipos de respiración.
- b) Vocalizaciónes para ver o nivel de impostación, extensión vocal e cor de voz.
- c) Tres vocalizaciónes do método Bordogni
- d) Un aria de oratorio (Stradella, Bach, Haydn...)
- e) Lied (Schumann, Schubert, Brahms...)
- 2- a) Exercicio teórico práctico para valorar os coñecementos propios do curso ao que o alumno tivese opción de incorporarse. (Coñecementos de piano complementario, lingua alemá e harmonía correspondentes ao segundo curso do segundo ciclo)

PROBA DE ACCESO

SEXTO CURSO DE GRAO MEDIO

- 1- a) Realización e explicación dos distintos tipos de respiración.
- b) Vocalizaciónes para ver o nivel de impostación, extensión vocal e cor de voz.
- c) 1 aria de ópera (Mozart, Puccini, Verdi...)
- d) 1 aria de oratorio (Rossini, Bach, Haydn...)
- e) Lied (Schumann, Brahms, Schubert...)
- 2- a) Exercicio teórico práctico para valorar os coñecementos propios do curso ao que o alumno tivese opción de incorporarse. (Coñecementos de historia da música, lingua inglesa e francesa, análise ou fundamentos de composición, correspondentes ao primeiro curso do terceiro ciclo).

PROGRAMA

DO

SEMINARIO

DE CANTO

CURSO 2007- 08

Profesora: Ana I. Docampo Arocas

PROGRAMA DO CURSO

ÍNDICE

1. Observacións xerais.
2. Programa de obras de cada curso.

OBSERVACIÓNS XERAIS

1. Os aspirantes ao estudo do Canto deberán presentar certificación médica acreditativa de que o seu aparello respiratorio está nas condicións requiridas para tales estudos (Art. 16.2 do Decreto 2618/ 1966, de 10 de Setembro).
2. Os aspirantes ao estudo de Canto haberán de superar un exame previo de aptitude (Art. 16.2 do Decreto 2618/ 1966 de 10 de Setembro).
3. En relación cos exames finais da materia será obrigatorio:
 - . Entregar ao tribunal unha lista de obras estudadas, ordenadas segundo o programa e numeradas. No caso de obras completas ou actos, se numerarán cada un dos números, tanto arias como números de conxunto.

. A interpretación das obras realizarase de memoria en todos os casos, salvo nas obras de xénero Oratorio que poderán cantarse con partitura.

. A **lingua** en que se canten as obras do programa será sempre a **orixinal** en que foron escritas.

. Nos números de conxunto, o alumno deberá de proveerse de acompañantes vocais, os cales poderán facer uso da partitura.

. Os alumnos libres **achegarán o pianista acompañante**, sen cuxo requisito non será admitido o alumno a exame.

4. Para comezar recoméndase ter 16 anos cumpridos as alumnas e 18 anos cumpridos os alumnos, unha vez terminada a muda da voz.

5. As obras programadas nun curso non poderán selo de novo noutros, excepto no caso dos **pasos de grao** que serán concibidos como un recital.

6. Todos os cursos terán obrigatoriamente un exame final.

7. Para acceder aos estudos correspondentes ao novo sistema educativo LOE desenvolverase segundo o disposto no decretoelaborado sobre o mesmo.

PROGRAMA DE OBRAS- PLAN LOE

-

Primeiro curso

Realización de exercicios de respiración, relaxación e impostación.

Utilización do método Vacajj (segundo tesitura)

Segundo curso

1. Catro arias antigas.
2. Catro cancións de concerto españolas.
3. Método Concone, op. 11. (segundo tesitura)

-

Terceiro curso

1. Dúas arias de ópera estranxeira.
2. Dous romanzas de teatro lírico español.
3. Dúas cancións de concerto españolas.
4. Método Bordogni. (segundo tesitura)

Cuarto curso

1. Dúas arias de tipo oratorio.
2. Dúas arias de ópera estranxeira.

3. Dous romanzas de teatro lírico español.
4. Dous lieder ou chanson.
5. Dúas cancións de concerto españolas.
6. Método Bordogni (segundo tesitura)

PLAN LOGSE

TERCEIRO CICLO

Primeiro curso

1. Dúas arias de ópera e un número de conxunto.
2. Dous romanzas de zarzuela e un número de conxunto.
3. Dúas arias de obras tipo oratorio ou cantata e un número de conxunto.
4. Un ciclo de lieder (Mínimo cinco cancións)
5. Método Bordogni (Segundo tesitura)

Segundo curso

1. Tres arias de ópera e dous números de conxunto.
2. Tres romanzas de zarzuela e dous números de conxunto.
3. Tres arias de tipo oratorio ou cantata e dous números de conxunto.
4. Seis cancións de concerto españolas.
5. Seis lieder ou chanson se é posible dun mesmo ciclo.
6. Método Bordogni (segundo tesitura).